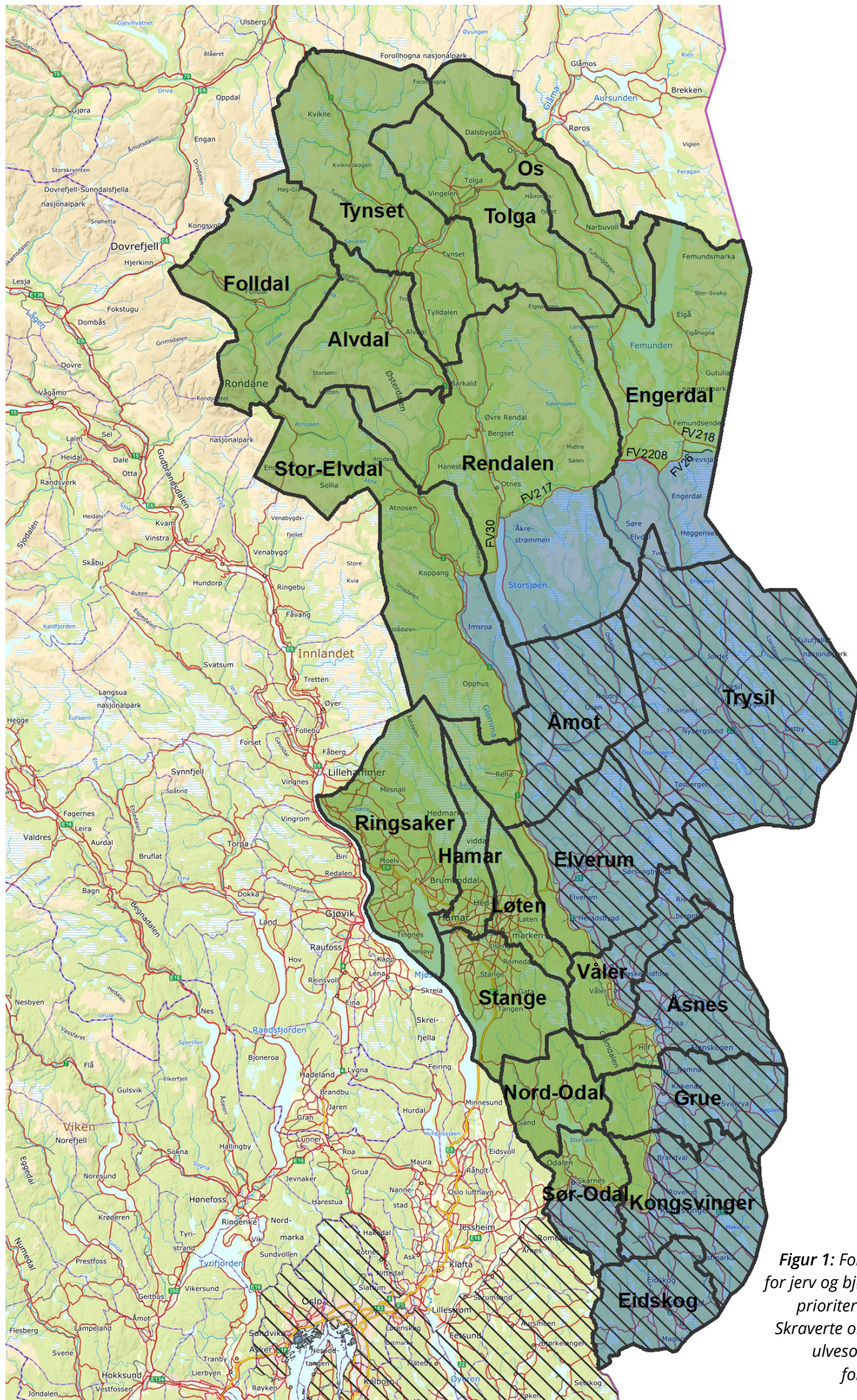

Forvaltningsplan for rovvilt og samfunn i region 5 – Hedmark

Foto: Lars Gangås, SNO

Figur 1: Forvaltningsområde for jerv og bjørn (blå) og beiteprioritert område (grønn). Skraverte områder er vedtatt ulvesone. Hele region er forvaltningsområde for gaupe.

Innhold

1. Visjoner og mål	4
2. Strategier for forvaltning	4
2.1 Geografisk differensiert forvaltning	4
3. Forvaltningsplanens kartdel	5
4. Om de ulike artene av rovvilt i region	6
4.1 Gaupe	6
4.2 Jerv	7
4.3 Bjørn	7
4.4 Ulv	8
4.5 Kongeørn	8
5. Den praktiske forvaltningen av rovviltartene	9
5.1 Lisensfelling og kvotejakt	9
5.2 Betinget skadefelling	9
6. Utmarksbeite i region 5	10
6.1 Omfang av husdyr på beite og geografisk fordeling	11
6.2 Sør-samisk tamreindrift	12
6.3 Tap av husdyr og tamrein på beite	13
7. Skadeforebyggende tiltak rettet mot beitedyr	14
7.1 Fordeling av økonomiske midler	14
7.2 Forberedte skadeforebyggende tiltak mot husdyr og tamrein	15
7.3 Akutte skadeforebyggende tiltak rettet mot husdyr og tamrein	15
8. Andre interesser og konfliktlinjer	16
8.1 Psykososiale forhold rundt rovdyr	16
8.2 Jaktinteresser	16
8.3 Annen utmarksnæring	16
9. Konfliktdempende tiltak	17
10. Samordning av virkemidler	18
Rovviltnemnda mener	19

Vedlegg

1. Rovviltnemnda i region 5 – vedtak om forvaltningsplan for rovvilt og samfunn i region 5 Hedmark	20
2. Miljødirektoratets uttalelse til revidert forvaltningsplan for rovvilt i region 5	21
3. Landbruksdirektoratets vurderinger knyttet til forvaltningsplan for rovvilt i region 5	25
4. Konsultasjon med Sametinget – Protokoll, datert 14.3.22 og 6.12.22	28
5. Sametinget – Posisjonsnotat. Konsultasjon om forvaltningsplan for rovvilt i region 5, datert 29.11.22	31
6. Sametinget – Høringsuttalelse til revidert forvaltningsplan	33

1. Visjoner og mål

I lowverk og styringssignaler fra nasjonale myndigheter gis det rammer for den todelte målsettingen, der både hensynet til beitenæringen og rovviltets interesser skal vektlegges.

Dagens forvaltning av våre rovviltarter bygger på:

- St.meld. nr. 15 (2003–2004) Rovvilt i norsk natur og Stortingets behandling av denne i Innst. S. nr. 174 (2003–2004), samt Stortingets rovviltforlik fra 16. juni 2011 (Dokument 8: 163 S (2010–2011))
- Meld. St. 21 (2015–2016) – Ulv i norsk natur – Bestandsmål for ulv og ulvesone og Stortingets behandling av denne Innst. 257 L (2016–2017)
- Bernkonvensjonen
- Naturmangfoldloven
- Rovviltforskriften

Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av den todelte målsettingen som ble nedfelt etter rovviltforliket i 2004 og stadfestet i rovviltforliket i 2011. Forvaltningsplanen ivaretar den todelte målsettingen bl.a. ved at det er etablert prioriterte beiteområder og prioriterte områder for rovvilt.

Forvaltningsplan skal bidra til å ivareta sør-samisk kultur, næring og samfunnsinteresser. I region 5 har vi sør-samisk tamreindrift i Svahken sijte (Elgå reinbeitedistrikt) og Fæmunden sijte (Fæmunden reinbeitedistrikt). Reindrift er bærebjelken i sørsamisk kultur, og Norge er forpliktet i henhold til både nasjonale og internasjonale bestemmelser å legge til rette for at samisk kultur skal opprettholdes også i sørsamiske områder. FNs urfolksdeklarasjon og FNs ILO-konvensjon nr. 169 har bestemmelser om hvordan samisk kultur skal beskyttes. Samer skal blant annet konsulteres i saker som direkte berører dem. FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, som omhandler minoriteters rettigheter, har også styringssignaler relevant for arbeidet med forvaltningsplanen.

Gjennom fastsettingen av forvaltningsplan for rovvilt og beitedyr har nemnda gjort en avveining av kryssende hensyn og interesser.

Forvaltningsplanen for rovvilt og samfunn i region 5 har følgende mål:

- **Forvaltningsplanen skal** ivareta regionens forpliktelser for de ulike rovviltartene. Gjennom aktiv forvaltning bidra til at regionen er på bestandsmålet for gaupe, bjørn, jerv og ulv (felles målsetting med rovviltregion 4).
- **Forvaltningsplanen skal** bidra til en forståelig og forutsigbar forvaltning for berørte parter og slik bidra til å redusere konfliktnivå.
- **Forvaltningsplanen skal** bidra til at utmarksnæringen i regionen sikres og videreutvikles.
- **Forvaltningsplanen skal** bidra til at antall rovvilt holdes innenfor de vedtatte bestandsmålene.
- **Forvaltningsplanen og oppfølging av denne skal** bidra til minst mulig tap av husdyr og tamrein til rovvilt og ivareta andre distriktpolitiske hensyn.

2. Geografisk differensiert forvaltning

Arealdifferensiering er et sentralt virkemiddel i arbeidet med å forvalte en todelte målsetting om både å sikre rovvilt og beitenæring. Den todelte målsettingen er et overordnet prinsipp i rovviltforvaltningen. En langsiktig geografisk differensiert forvaltning skal føre til reduserte skader gjennom et best mulig skille mellom beitedyr og faste forekomster av rovvilt.

I region 5 er det krevende å oppnå helt rovviltfrie områder, gitt de vedtatte bestandsmålene og den geografiske nær-

heten til Sverige. Rovviltet vil naturlig bevege seg på kryss og tvers av de administrative inndelingene.

Gjennom forvaltningsplanen legges det til rette for ulike virkemiddelbruk og ulike terskel for felling av rovvilt. Inndeling i soner tar utgangspunkt i hvor man fortrinnsvis ønsker og kan oppnå yngling av rovvilt i henhold til bestandsmålene, og hvor man finner de viktigste beiteområdene for sau og storfe samt området for samisk tamreindrift.

3. Forvaltningsplanens kartdel

Forvaltningsplanen for rovvilt i region 5¹ deles inn i ulike forvaltningsområder, se figur 1, i tillegg til en egen avgrensing av forvaltningsområdet for ynglende ulv. Ut fra oppdatert faglig kunnskap om beitenæring, rovvilt og andre konfliktområder gjelder nå følgende beiteprioritert område som basis for den differensierte forvaltningen i rovviltregion 5:

Beiteprioritert område

Prioritert beiteområde der det ikke skal være rovvilt som representerer et skadepotensial. Yngling av gaupe og hekking av kongeørn vil forekomme.

Forvaltningsområde for jerv og bjørn

Rommer områder som er viktige for å nå bestandsmålene for jerv og bjørn. Området inneholder også viktige beiteområder. Utmarksbeiteområder inngjerdet med rovvilt-avvisende gjerde skal uansett forvaltes som prioritert beiteområde.

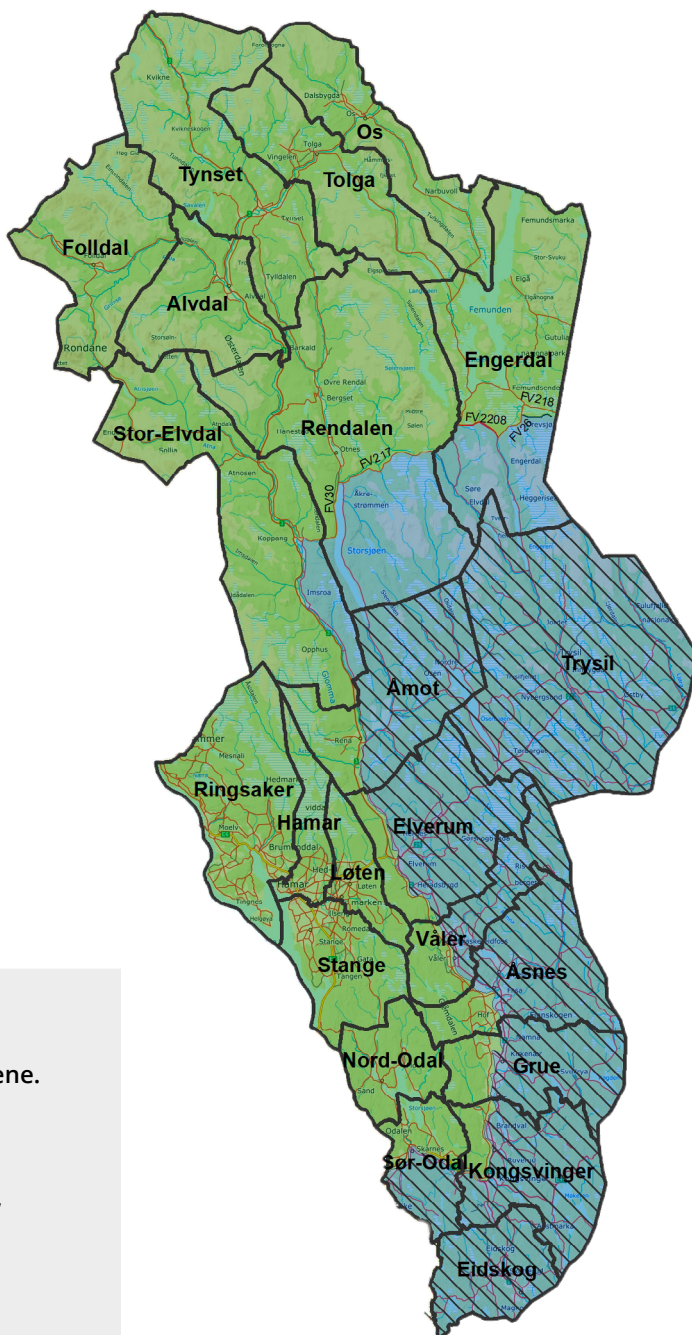
Forvaltningsområde for jerv og bjørn avgrenses av Glomma mot nord i Sør-Odal kommune og mot vest i kommunene Eidskog, Kongsvinger, Grue, Åsnes, Våler, Elverum, Trysil, Åmot og Stor-Elvdal. Fra Koppang følger sonegrensen FV 30 til Åkerstrømmen og videre FV 217 til Sølnstua, hvor sonegrensa følger da FV 2208 til Engerdalssætra og FV 26 til Drevsjø. Grensa følger FV26 videre mot Drevsjø til der det tar av en veg østover som går langs sørenden av Vurrusjøen. Grensa følger denne vegen til den slutter, og går videre i rett linje til der riksgrensen møter sørenden av Fløtningsjøen.

Ulvesone² – Forvaltningsområde for ynglende ulv

Forvaltningsområde for gaupe – hele regionen

KRITERIER FOR VALG AV SONER

- Tetthet og omfang av beitedyr. Kvalitet på beiteområdene.
- Samisk reinbeiteområde.
- Regionens bestandsmål for rovvilt.
- Forventet utvikling og utbredelse av rovviltbestandene, deriblant påvirkning fra Sverige.
- Forvaltningsområdet for ulv.
- Konfliktdemping.
- Helhetlig forvaltning sammen med andre regioner og Sverige.

Figur 1: Forvaltningsområde for jerv og bjørn (blå) og beiteprioritert område (grønn). Skraverte områder er vedtatt ulvesone. Hele region er forvaltningsområde for gaupe.

¹ Region 5 er definert i rovviltforskriften § 4.

² Definisjon ulvesone se rovviltforskriften §2d.

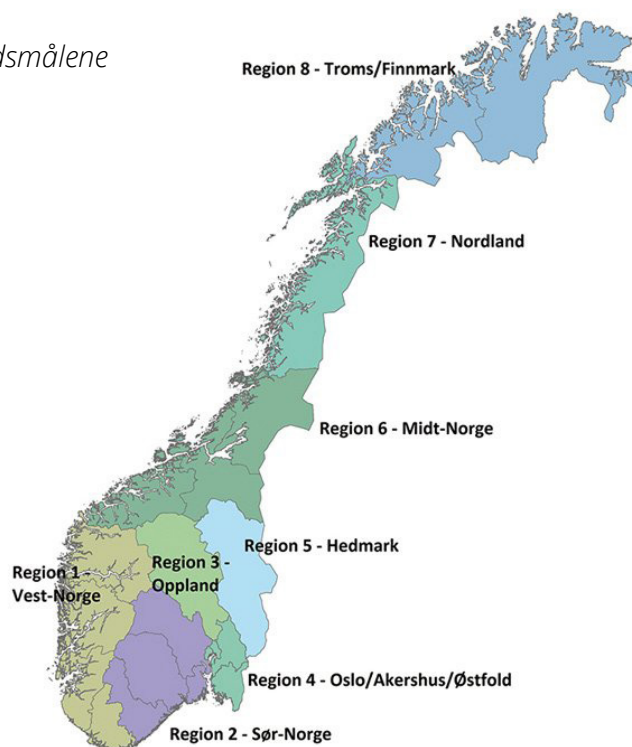
4. Om de ulike artene av rovvilt i region 5

I forskrift om forvaltning av rovvilt er de nasjonale bestandsmålene fordelt på de åtte regionene, se figur 2³.

For region 5 / Hedmark fylke er bestandsmålene⁴:

- 10 årlige ynglinger av gaupe
- 5 årlige ynglinger av jerv
- 3 årlige ynglinger av bjørn
- 4–6 årlige ynglinger av ulv hvorav 3 skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge, dette i samarbeid med region 4. Der en del av reviret ligger i Sverige skal en yngling medregnes med en faktor på 0,5.
- For kongeørn er det ikke fastsatt et regionalt bestandsmål, men det er et mål å opprettholde bestanden på 60–65 hekkende par.

Figur 2: Kart over Norges åtte forvaltningsregioner⁵ for rovvilt (kilde: www.regjeringen.no).

4.1 Gaupe

Gaupa er en revirhevdende art. Det er lite overlapp mellom leveområdene for gauper av samme kjønn. Størrelsen på leveområdene avhenger av hvor tett det er med byttedyr. I områder hvor det er lite byttedyr, lever voksne hanner på i gjennomsnitt 900 kvadratkilometer, mens hunnene lever på 600 kvadratkilometer. Med unntak av de nordligste fjellområdene er det dokumentert familiegupper i hele fylket. Gaupa har lav reproduksjonshastighet, og er sårbar hvis den utsettes for hard beskatning.

I region 5/Hedmark var det en betydelig nedgang i gaupebestanden i perioden fra 2011 til 2015. I 2015 var bestanden på sitt laveste med 2,5 familiegupper. Bestanden har hatt en økning etter 2015, men den ligger fortsatt under bestandsmålet for region 5, som er 10 årlige ynglinger.

Det fastsatte bestandsmålet forutsetter at det kan etableres familiegupper i store deler av regionen, så derfor

defineres hele region 5 som forvaltningsområde for gaupe. Størrelsen på kvote for jakt på gaupe må fastsettes ut fra bestandssituasjonen og regionens bestandsmål. Beiteområder med dokumenterte tap til gaupe prioriteres ved fastsetting av kvote. Ved fordeling av kvoter prioriteres viktige beiteområder for småfe og tamrein. I områder der det ikke er tap, vist som grønn sone i figur 1, til husdyr kan hensynet til lokal jaktinteresse tas med i nemndas vurdering ved fordeling av kvote.

TILTAK

- Økt innsats i bestandsovervåking av gaupe.
- Unnta familiegupper av gaupe fra kvotejakt.

³ Mer info om rovdyrregionene, se Miljødirektoratet sine sider om rovdyrforvaltning: www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/arter-naturtyper/vilt/rovvilt

⁴ Mer info om bestandsstatus og registrering av rovvilt se www.rovdata.no

⁵ Forvaltningsregionene er definert i rovviltforskriften §4.

4.2 Jerv

Jervebestanden i Sør-Norge må forvaltes på en helhetlig måte på tvers av regioner, slik at en på best mulig måte ivaretar både jervebestanden og husdyr/tamrein.

Bestanden i region 5 har over flere år ligget godt over bestandsmålet. Over tid har det skjedd en utvikling der jerven har reetablert seg i barskogområdene. Områdebruken har endret seg siden bestandsmålet ble satt. Bestandsmålet skal fortrinnsvis nås utenfor viktige beiteområder.

Lisensfelling skal være hovedvirkemiddelet for å forvalte jervebestanden på bestandsmålet på 5 årlige ynglinger. Kvote for lisensfelling prioriteres i viktige beiteområder for småfe og tamrein.

TILTAK

- Økt fokus på bestandsovervåkning av jerv, da spesielt i skogsområdene i region 5.
- Økt samarbeid med tilgrensende regioner.
- Tilrettelegging for effektiv lisensfelling.
- Styre uttak i forhold til geografisk område og kjønnsfordeling.

4.3 Bjørn

Bestandsmålet i region 5 ble oppnådd i 2017. Regionen har et spesielt ansvar for bestanden av bjørn i Sør-Norge. Egen bestand av bjørn og en lang grense med Sverige medfører at region 5 vil ha forekomst av bjørn i hele fylket i form av streifende hannbjørner.

Binner med unger har vanligvis mellom 100 og 150 kvadratkilometer store leveområder, mens binner uten unger har fra cirka 200 til 300 kvadratkilometer. Hanner har som regel et leveområde på mellom 800 og 1000 kvadratkilometer. Bestandsmålet for bjørn vil arealmessig kunne oppfylles utenom prioriterte beiteområder.

Beiteområder for småfe og tamrein i grønn sone prioriteres for lisensfelling. Avhengig av bestandssituasjonen vil det være aktuelt å iverksette tiltak for å unngå at det felles binner, og andre tapsreduserende tiltak må vurderes først. Av hensyn til sørsamisk reindrift prioriteres Svahken sijte (Elgå reinbeitedistrikt) for lisensfelling.

TILTAK

- Bidra til kursing av hundeevipasjer som kan bidra både under skadefelling og lisensfelling.
- Styre uttak i forhold til geografisk område og kjønnsfordeling.

4.4 Ulv

Den norske bestanden av ulv er en del av den sørskandinaviske ulvepopulasjonen. Ulvesona er vedtatt av Stortinget og berører, deler av Oslo/Viken og Innlandet, jf. definisjon i §2 kap. d i rovviltforskriften. Region 4 og 5 har sammen et bestandsmål for ulv på 4–6 årlige ynglinger av ulv, hvorav 3 skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge. Bestandsmålet skal oppnås innenfor ulvesona.

Den sørskandinaviske ulvestammen økte fra 1990-tallet fram til vinteren 2014/2015. Deretter har det vært et trendbrudd og mulig stagnasjon.

Lisensfelling er hovedvirkemiddelet for å forvalte ulvebestanden. Følgende felles strategier for forvaltning av ulv i region 4 og 5 legges til grunn:

- Lisensfelling av ulv kan iverksettes når data fra overvåkingsprogrammet viser at bestanden ligger over nedre nivå av bestandsmålet og de rettslige vilkårene tillater det.
- Terskelen for å tillate felling vil i henhold til prinsippet om differensiert forvaltning være høyere innenfor enn utenfor ulvesona.
- Lisensfelling innenfor ulvesona vil normalt være rettet mot etablerte revir og med mål om å ta ut hele reviret.
- Dersom det er påvist genetisk verdifulle individer (immigrant eller F1) skal det gjennomføres tiltak for å hindre eller redusere risikoen for felling.⁶
- Det er vesentlig med god kommunikasjon med svenske myndigheter. Uttak av grenserevir skal skje etter dokumentert dialog med svenske myndigheter der man skal søke om å komme til enighet.

TILTAK

- Økt dialog med berørte aktører om forvaltningen av ulvebestanden som konfliktdempende tiltak.

4.5 Kongeørn

Stortinget har satt et nasjonalt bestandsmål for hvor mange hekkende par med kongeørn vi skal ha i Norge. Det ble vedtatt i 2004 at bestanden av kongeørn skulle opprettholdes i hver region på det nivået som var situasjonen da. I 2003 var bestanden anslått til 850–1200 hekkende par i landet. Kongeørnbestanden i Norge er over mange år blitt overvåket ved å kartlegge hekketerritorier over hele landet. Fra våren 2013 er det i tillegg satt i gang en intensiv hekkeovervåking av arten i flere utvalgte områder, hvor også områder rundt Gutulia i region 5 inngår.

Dagens nasjonale bestand vurderes som stabil og innenfor Stortinget nasjonale mål. Bestanden i region 5 er i siste registreringsperiode (2015–2019) mellom 60–65 hekkende par. Statsforvalteren har ansvaret for forvaltning av kongeørn, og kan gi tillatelse til skadefelling i akutte saker der det voldes vesentlig skade på bufe eller tamrein, jf. rovviltforskriften §12, forutsatt at felling kan rettes mot bestemte individer.

Foto: Lars Gangås, SNO

KOMMUNIKASJON OG NEMNDSARBEID

Rovviltnemndene i region 4 og 5 skal møtes så ofte det er nødvendig for å fatte vedtak, diskutere strategiene for forvaltning av ulv og for å utveksle informasjon. Rovviltnemndene veksler på å være vertskap og å ha møteledelse. Møteleder har dobbeltstemme ved stemmelikhet. Det bør også veksles slik at nemndene ikke har ledelse på samme type vedtak over år. Statsforvalteren i de ulike regionene skal gjensidig informere hverandre om iverksetting av skadefellingstillatelse på ulv.

Svenske myndigheter skal også omfattes av kommunikasjonen.

⁶ Se rovdatabasens nettsider for mer informasjon om bestandsstatus for ulv: <https://rovdatabas.no/Ulv/Rapporter.aspx>

5.1 Lisensfelling og kvotejakt

Lisensfelling er felling av et bestemt antall individ av en viltart med hjemmel i naturmangfoldloven §18 første ledd b) og c, jf. også rovviltforskriftens §2. For å utøve lisensfelling trengs grunneiers tillatelse, og man må være registret som lisensjeger for å delta. Lisensfelling skal være hovedvirkemiddel for regulering av rovviltbestandene. Lisensfelling kan gjennomføres på jerv, bjørn og ulv. Rovviltnemnda vedtar årlig en kvote for lisensfelling og i hvilke områder lisensfelling skal prioriteres. Hvis bestandsmålet ikke er nådd anbefaler rovviltnemnda en kvote ovenfor Miljødirektoratet.

Kvotejakt er en ordinær jakt på et bestemt antall individer av en viltart med hjemmel i naturmangfoldloven § 16, jf. også rovviltforskriftens § 11. For å utøve kvotejakt trengs grunneiers tillatelse. Kvotejakt kan gjennomføres på gaupe. Rovviltnemnda vedtar årlig en kvote og i hvilke områder kvotejakt skal prioriteres. Hvis bestandsmålet ikke er nådd anbefaler rovviltnemnda en kvote overfor Miljødirektoratet. Fellingsperiode for kvotejakt og lisensfelling er nedfelt i rovviltforskriften § 10.

Foto: Lars Gangås, SNO

5.2 Betinget skadefelling

Nemnda fastsetter årlig en kvote for betinget skadefelling av de ulike artene. Kvoten settes for hele regionen, da det er uvisst hvor streifdyr opptrer og gjør skade. Kvote for betinget skadefelling gjelder fra 1. juni til og med 15. februar, jf. rovviltforskriften §8. Hvis bestandsmålet ikke er nådd anbefaler rovviltnemnda en kvote overfor Miljødirektoratet.

I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt med gode og effektive metoder. Betinget skadefelling kan gjennomføres uavhengig av om bestandsmålet er nådd når det ikke finnes andre tilfredsstillende tiltak som ivaretar beitedyr og tamrein i prioriterte beiteområder.

I områder som er viktige for å nå bestandsmålet for bjørn og ulv er terskelen for skadefelling høy, og det må vurderes andre tapsreducerende tiltak.

Hovedregelen er at skadefellingstillatelsen blir gitt til kommunen når Statsforvalteren innvilger skadefellings-tillatelse. Kommunen får ansvar for å iverksette fellingsfor-søket, og kan i den forbindelse ha oppnevnt kommunale

skadefellingslag i forkant av beitesesongen. Flere kommuner kan også sammen etablere interkommunale skadefellings-lag, noe som har vist seg å effektivisere skadefellingene i de regionene dette er prøvd. Samarbeid på tvers av kom-munene er ofte nødvendig. Bruk av viltkamera og sporhund-ekvipasjer er også tiltak som bidrar til å effektivisere skade-fellingene. Det har også vist seg at bruk av løs spisshund på skadefelling av jerv og bjørn, og løs på drevet halsende hund på ulv, er effektivt. Rovviltnemnda kan sette av midler til kompetansehevende tiltak og andre prosjekter for skade-fellingslagene gjennom forebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT).

TILTAK

- Bidra til å styrke, videreutvikle og effektivisere det kommunale skadefellingsarbeidet, gjerne gjennom interkommunale samarbeid, prosjekter og erfaringsutveksling.
- Videreføre og styrke arbeidet med hundekvipasjer.

6. Utmarksbeite i region 5

Husdyrnæringa, og småfenæringa spesielt, er et viktig grunnlag for å opprettholde et aktivt landbruk i hele fylket, og for å nå målet om økt matproduksjon. Samtidig påvirker den vedtatte rovviltpolitikken i stor grad rammevilkårene for utmarksbeite i region 5.

Med dagens bestandsmål i Norge og Sverige berøres hele fylket av fredet rovvilt. Situasjonen er særlig utfordrende for beitenæringa i kommunene langs svenskegrensa, men hele beitenæringa i fylket preges av konflikten med fredet rovvilt og utfordringene knyttet til den todelte målsettingen.

Det er en krevende balansegang å ivareta både hensynet til bærekraftige rovviltbestander i henhold til fastsatte bestandsmål og en akseptabel dyrevelferd på utmarksbeite i deler av Hedmark. Selv om det legges ned en betydelig

innsats for å ivareta en god dyrevelferd på utmarksbeite og for å forhindre tap av husdyr, er tapene til rovvilt i enkelte områder likevel for høye. I Hedmark er det mye verdifult kulturlandskap skapt av aktivt beite over flere år, flere av disse ligger i verneområder hvor kulturlandskapet er en del av verneformålet. Å ha et rovdyrtrykk i disse beiteområdene kan være i konflikt med ønske om å ivareta kulturlandskapet.

Foto: Sidsel Rønnebak, Statsforvalteren Innlandet

6.1 Omfang av husdyr på beite og geografisk fordeling

I region 5 Hedmark har det historisk vært stor forskjell på antall beitedyr og beitedyrtetthet i de ulike regionene. Denne forskjellen mellom regionene har blitt tydeligere de siste årene, og tilbakekomsten av rovvilt er en av faktorene som har bidratt til det, i tillegg til de generelle utviklingstrendene i landbruket med færre og større bruk. For oppdatert informasjon om utvikling i dyretall og tapstall viser vi til NIBIO sin kartløsning *Kilden*⁷.

En kort omtale av de ulike regionene:

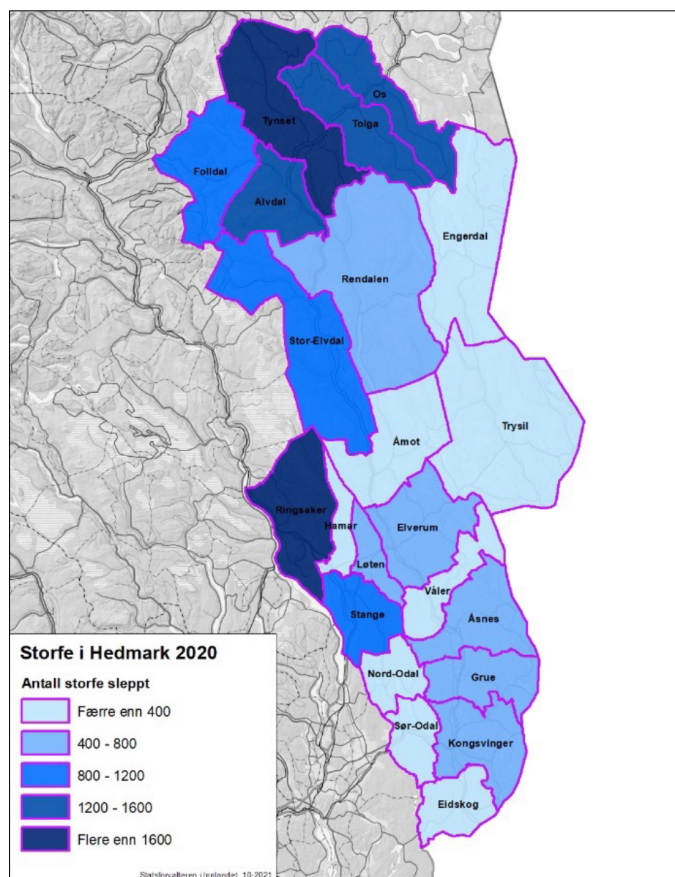
I Nord-Østerdal har beitenæringen tradisjonelt vært svært viktig, og her har antall beitedyr holdt seg relativt stabilt over tid. Unntaket er områdene øst for Glomma. Beiteområdene øst for Glomma har over år hatt vesentlig større tap til rovvilt enn områdene vest for Glomma.

I Sør-Østerdalen er det en god del beitedyr vest for Glomma, særlig da i Stor-Elvdal og Åmot. Tilbakekomst av rovvilt på 80-tallet førte til en tidlig og stor nedgang i antall beitedyr, særlig i områdene øst for Glomma.

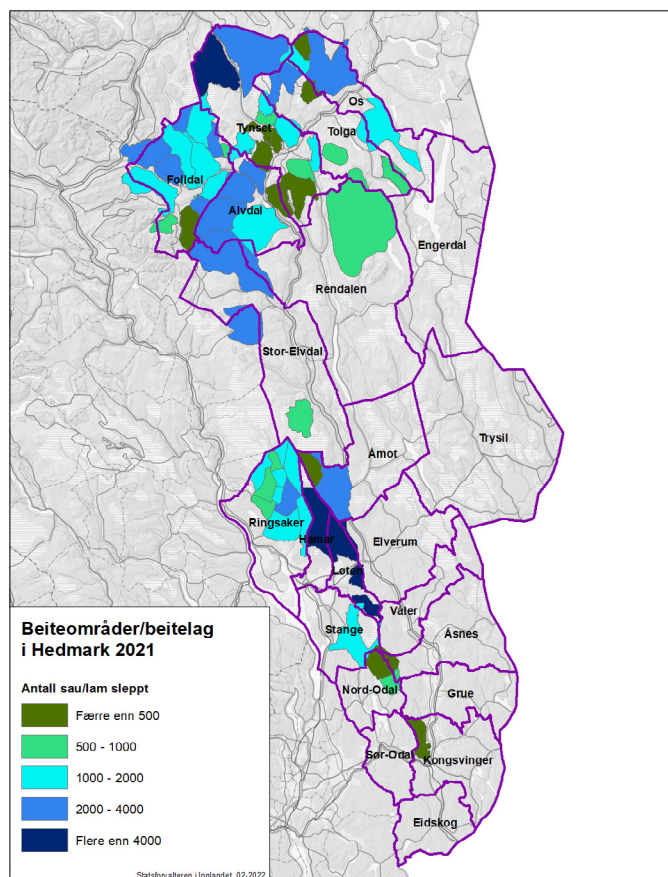
I Glåmdalen har det over tid vært en tilbakegang i antall husdyr på utmarksbeite. Tilbakekomsten av rovvilt har ført til en ytterligere nedgang av antall beitedyr i området, og særlig gjelder dette områdene øst for Glomma.

Beitenæringen på Hedmarken har tradisjonelt stått sterkt, og særlig da i Ringsaker. Sør på Hedmarken går antallet beitedyr tilbake, mens antallet i Ringsaker er stabilt eller noe økende. Skader forårsaket av rovvilt forekommer typisk sporadisk, der enkeltbesetninger rammes hardt, mens andre har lite eller ingen skader.

Oppdaterte kart er tilgjengelig på kilden.nibio.no

Figur 3: Kartet viser antall storfe på beite i de enkelte kommunene registrert i organisert beitebruk⁴. Det er også storfe på beite i regionen som ikke er en del av organisert beitebruk.⁴ (Kilde: Organisert beitebruk)

Figur 4: Kartet viser sau per km² fordelt på de ulike beiteområdene registrert i organisert beitebruk. Det forekommer også beitebruk i regionen som ikke er organisert.⁴ (Kilde: Organisert beitebruk)

⁷ Organisert beitebruk: kilden.nibio.no

6.2 Sør-samisk tamreindrift

I Hedmark finnes de sørligste samiske tamreinbeiteområdene. Svahken sijte (Elgå reinbeitedistrikt) er det eneste distriktet som beiter med rein hele året i Hedmark. Flokken består av 3000 rein i vårflokk (før kalving) og har seks sijteandeler i distriktet. I tillegg har Fæmund sijte (Fæmund reinbeitedistrikt) vinterbeiter i Hedmark.

Reindrift er, i tillegg til å være en viktig urfolksnæring, også en arena for bevaring og utvikling av samisk språk, kultur og tradisjon. I henhold til gjeldende regelverk er Norge forpliktet til å sikre samisk reindrift. Dette betyr blant annet å sikre utmarksbeite for rein i region og legge til rette for at reinen kan beite ute hele året.

Figur 5: Kartet viser Svahken sijte sine reinbeiteområder, markert med oransje og hvor kalvingsområdene er skravert med grønt. Kartet viser også deler Fæmund sijte sine reinbeiteområder, markert med blått, og merk at kun deler av beiteområdet (vinterbeite) ligger i region 5/Hedmark.

Kilde: <https://kilden.nibio.no>

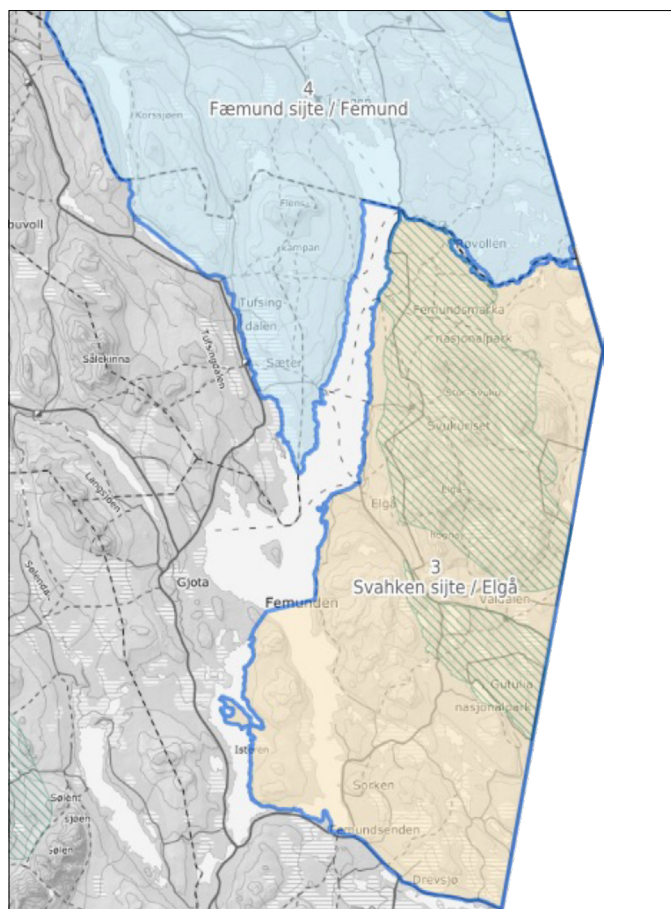

Foto: Ingo M.F. Danielsen

6.3 Tap av husdyr og tamrein på beite

Det er store variasjoner i tap mellom region, beitelag og beiteområder fra år til år. Som tapskartet i figur 6 viser, så er det mange beitelag som har små tap av sau på beite, mens andre har høye tap over flere år.

Årlig lager Statsforvalteren oppdatert statistikk som viser tap av sau på utmarksbeite. Dette publiseres både på Statsforvalteren sin hjemmeside og i brosjyren *Rovvilt og beitesesongen*⁸. Denne statistikken brukes også aktivt i rovviltnemnda sine saksfremlegg, både for å vedta skadefellingskvote, kvote lisensfelling og kvotejakt og FKT-budsjettet. Det er en forutsetning for rovviltnemnda sitt arbeid at de til enhver tid har oppdaterte opplysninger om taps-situasjonen i regionen når de skal ta sine beslutninger.

Grunnlaget for den statistikken henter Statsforvalteren fra tap av sau registrert gjennom organisert beitebruk. Her registreres alt tap av sau på utmarksbeite, ikke bare tap til rovdyr. Disse tallene fremgår også på NIBIO sin kartløsning *Kilden*⁹, hvor det til enhver tid er oppdaterte kart over hele landet. Det er også beitebruk i regionen som ikke er organisert, og som ikke fremgår av statistikken. Det kan også hentes informasjon om dokumenterte tap av sau i Rovbase¹⁰.

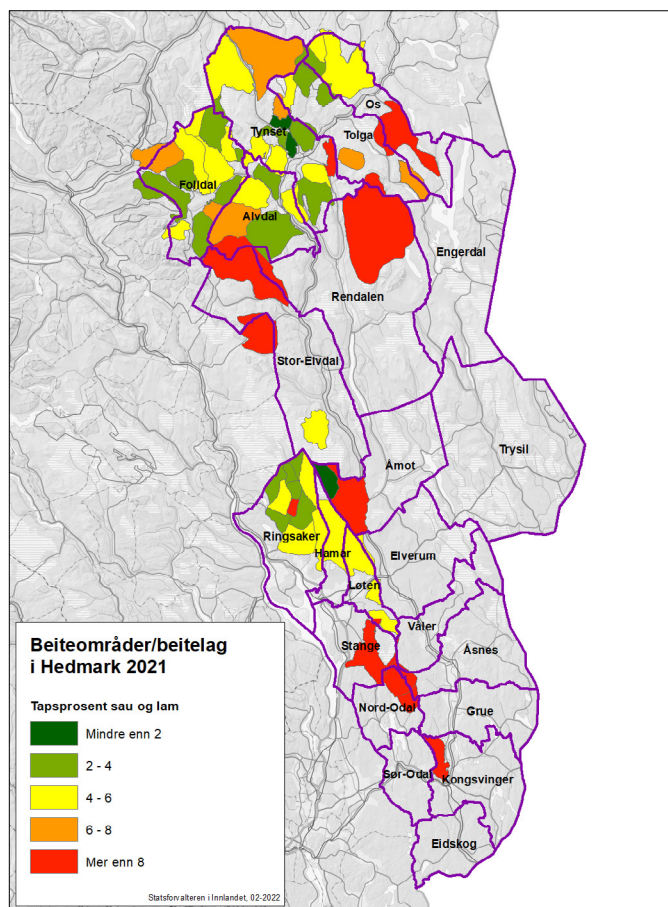
Landbruksdirektoratet gir årlig ut rapporten «Ressursregnskap for reindriftsnæringen» hvor blant annet det årlige tapet til rovvilt oppsummeres i hvert reinbeitedistrikt.

I reindriftsåret 2020/2021 var det samlet for Elgå reinbeitedistrikt oppgitt et totalt tap på 1 097 dyr. Av disse var 864 dyr omsøkt som tap til fredet rovvilt, og det ble totalt erstattet 477 dyr (308 kalver og 139 voksne), dvs. 55,2 % av omsøkt tap ble erstattet som tap til rovvilt.

Fæmund reinbeitedistrikt har kun vinterbeite i region 5, og dermed har vi ikke egen tall for hvor mye tap de har innenfor regionen.

TILTAK

- Rovviltnemnda skal holde seg oppdatert på tapssituasjonen til fredet rovvilt i regionen, og legge dette til grunn for sine vedtak.
- Rovviltnemnda oppfordrer Statsforvalteren til å publisere statistikk over tap av sau og tamrein på beite på hjemmeside og brosjyre årlig

Figur 6: Kartet viser tap av sau registrert gjennom organisert beitebruk i 2021. I tillegg forekommer det tap av sau i beitebruk som ikke er organisert.

Brosjyren «Rovvilt og beitesesongen 2022» utgitt av Statsforvalteren i Innlandet.⁸

⁸ www.statsforvalteren.no/innlandet/miljo-og-klimate/rovvilt

⁹ kilden.nibio.no

¹⁰ www.rovbase.no

7.1 Fordeling av økonomiske midler

Rovviltnemnda er opptatt av at de økonomiske midlene i størst mulig grad rettes mot de som er direkte berørt av tilstedeværelse av fredet rovvilt. Det er videre viktig at midlene nyttes mest mulig effektivt i forhold til skadeforebygging og konfliktdemping.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak er rettet mot ulike brukergrupper og begrunnet ut fra svært ulike behov. Forebyggende tiltak prioriteres foran konfliktdempende tiltak.

I områder med fast forekomst av bjørn og ulv er midler til tyngre forebyggende tiltak (beiting på inngjerdet område/hjemmebeite, flytting og tidlig sanking) viktig for å redusere

tap av sau og opprettholde småfenæringen/husdyrholdet. Det legges vekt på å få til langsiktige og forutsigbare løsninger. Tiltakene må regelmessig fornyes med ny teknologi og utvikling. Innenfor prioriterte beiteområder skal det legges til rette for en best mulig utnyttelse av utmarksressursen. De viktigste virkemidlene i disse områdene er felling av rovvilt, akutte tiltak og lettere forebyggende tiltak.

Det må settes av tilstrekkelig med midler til akutte tiltak, herunder midler til gjennomføring av skadefellingsforsøk innenfor de prioriterte beiteområdene. Den enkelte kommune må også påregne en kostnad med å administrere skadefellingsarbeidet innenfor sin kommune.

I 2020 kom rapporten fra Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) og Norsk institutt for naturforskning (NINA) hvor de på oppdrag fra Miljødirektoratet har gjort en vurdering av virkemiddelordningen for forebyggende- og konfliktdempende tiltak (FKT-ordningen)¹¹

7.2 Forberedte skadeforebyggende tiltak mot husdyr og tamrein

Hjemmebeite

Bruk av hjemmebeite kan være et tiltak for å opprettholde en husdyrnæring i områder med fast forekomst av ulv og bjørn, bidra til å holde dyrka mark i hevd og ivareta bygdenært kulturlandskap. Samtidig kan omstilling fra utmarksbasert beite også medføre en merbelastning for beitebrukere ved snylteproblematikk, dårligere produksjonsresultater og dårlig utnyttelse av fôrressursene, samt økte krav til etablering, ettersyn og vedlikehold av gjerder. Driftsforstyrrelser på storfe og andre beitedyr kan også forekomme for dyr som går på inngjerdede arealer. Områdene øst i region 5 er viktige områder for å nå bestandsmålene for ulv og bjørn, og der er hjemmebeite et viktig tiltak. Tildeling av midler til hjemmebeite prioriteres til brukere i områder med registrerte ulverevir og i områder med fast forekomst av bjørn. Det gis tilskudd til hjemmebeite for dyr som ordinært ville gått på utmarksbeite. Sats for hjemmebeite fastsettes av Miljødirektoratet.

Inngjerding med rovviltavvisende gjerder.

Tilskudd til gjerding skal nyttes til rovviltavvisende strømgjerder i henhold til vedtatt standard. Ved tildeling av tilskudd prioriteres områder med fast forekomst av ulv og/eller bjørn. Sats for oppsetting av nytt gjerde fastsettes

regionalt. Ved forsterking av eksisterende gjerde fastsettes satsen skjønnsmessig av Statsforvalteren.

Flytting

Flytting prioriteres i områder med gjentatte skader til bjørn og ulv der andre tiltak ikke har gitt tilfredsstillende skadeforebyggende virkning. Flytting av dyr fra hele eller deler av et beitelag skjer til utmarksbeiter med et godt beitegrunnlag og mindre forventet rovviltbelastning enn området det flyttes fra. Flytting skjer på initiativ fra brukerne og i samarbeid med Statsforvalteren.

Forberedt tidlig sanking

Tidlig sanking er et tiltak for å forebygge skader i siste halvdel av beitesesongen når faren for rovviltangrep erfaringsmessig er betydelig. Ved forberedt tidlig sanking søkes det om midler til å gjennomføre sanking tidligere enn normalt for å forebygge rovvilttap, og gi økt forutsigbarhet i beitesesongen. Nedsanking skjer uavhengig av en konkret skade, men med bakgrunn i erfaringer fra tidligere år. Tilskudd til forberedt tidlig sanking prioriteres i beiteområder med påregnelig, gjentatte høye tap av sau til streifdyr av bjørn og/eller ulv. I beiteområder med gjentakende store tap til jerv kan det vurderes midler til forberedt tidlig sanking.

¹¹ www.nibio.no/prosjekter/vurdering-av-fkt-ordningen

7. SKADEFOREBYGGENDE TILTAK RETTET MOT BEITEDYR

Forberedt tidlig sankning ses i sammenheng med i hvor stor grad man har lyktes med uttak i beiteområdet tidligere. Sats for tidlig sankning fastsettes av Miljødirektoratet.

Beredskapsareal

Beredskapsareal er inngjerdet areal som tas i bruk i en akutt skadesituasjon når det er behov for å gjennomføre forsinket slipp eller akutt sankning. Beredskapsareal må holdes i hevd.

Elektronisk overvåking

Elektronisk overvåking er ikke å regne som et direkte tapsreducerende tiltak, men kan bidra til å forhindre nye skader gjennom mulighetene for et mer effektivt tilsyn og gjennom å avdekke tapssituasjoner tidlig. Elektronisk overvåking brukes både på småfe og tamrein. Teknologien er i en rivende utvikling. Forskrift om forebyggende og konflikt-dempende tiltak åpner for at det kan gis midler til elektronisk overvåking hvis det er behov for avklaring av tapsårsaker. Det kan også gis tilskudd gjennom ordningen Tilskudd til tiltak i beiteområder. Tilskudd til elektronisk overvåking er aktuelt i beiteområder for småfe og tamrein med relativt store tap og få alternative forebyggende tiltak. Storfe på utmarksbeite i områder med fast forekomst av bjørn og ulv kan også

prioriteres. Beitelag prioriteres framfor enkeltbrukere for å sikre en best mulig utnyttelse av radiobjellene over tid. Det knytter seg klare driftsmessige fordeler til bruk av radiobjeller gjennom en effektivisering av tilsyn og sankning. Det er derfor rimelig med en egenandel per bjelle.

Utvidet tilsyn på utmarksbeite

Det kan ikke gis tilskudd til utvidet tilsyn alene. Utvidet tilsyn gis i kombinasjon med andre tiltak som har en direkte tapsreducerende effekt. Utvidet tilsyn prioriteres i områder med gjentagende bjørne- og ulveskader på sau og i kalvingsområdet for tamrein. Utvidet tilsyn kommer i tillegg til ordinært tilsyn som den enkelte gjennomfører i henhold til bestemmelsene i dyrevelferdsloven og erstatningsforskriften. Tilskudd til utvidet tilsyn forutsetter at det føres tilsynslogg som presiserer tidsbruk både på ordinært tilsyn og utvidet tilsyn.

Fremskyndet slakting av tamrein

Fremskyndet slakting av tamrein med uttak i en tidlig fase av slaktesesongen kan være et tiltak med tapsreducerende effekt.

7.3 Akutte skadeforebyggende tiltak rettet mot husdyr og tamrein

Ekstraordinært tilsyn og kadaverhund

Midler kan gis i akutte skadesituasjoner i hele regionen for både sau, storfe og tamrein. Ekstraordinært tilsyn og bruk av kadaverhund er ikke direkte tapsreducerende. Tilsynet kan bidra slik at man får bedre oversikt over skadesituasjonen, og dermed bedre i stand til å iverksette andre tiltak for å forhindre nye skader.

Akutt tidlig sankning

Bruker/beitelag søker om støtte til tidlig sankning med bakgrunn i en eller flere konkrete skadesituasjoner. Akutt tidlig sankning kan iverksettes når det oppstår store skader i et beiteområde og man ikke lykkes med eller kan gjennomføre felling. Akutt tidlig sankning er et aktuelt tiltak i hele region. Sats for tidlig sankning fastsettes av Miljødirektoratet.

Forsinket slipp

Det kan gis tilskudd til forsinket slipp på utmark i beiteområder hvor det med bakgrunn i en konkret vurdering er risiko for betydelig tap til ulv og/eller bjørn hvis beitedyrene slippes på utmarksbeite som planlagt. I prioriterte beite-

områder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt (jf. Rovviltforliket punkt 2.2.19). Der man ikke lykkes med skadefelling, er forsinket slipp et aktuelt akutt tiltak.

Akutte tiltak rettet mot storfe

Storfe er ut fra de erfaringene vi har per i dag mindre utsatt for rovviltangrep enn småfe, men i enkelte områder kan det oppstå behov for å gjennomføre tiltak i en akutt skadesituasjon. Dette gjelder særlig i områder med ulv hvor man har opplevd flere angrep på kalver. Hvilke tiltak som er aktuelle må vurderes i den konkrete situasjonen.

Akutte tiltak rettet mot sør-samisk tamrein

Innenfor det samiske tamreinområdet finnes det få andre tilfredsstillende løsninger enn skadefelling for å redusere tap i en akutt situasjon.

I akutte skadesituasjoner iverksettes ofte flere tiltak i kombinasjon.

8.1 Psykososiale forhold rundt rovdyr

Det er kjent at tilstedeværelse av store rovdyr kan skape usikkerhet og direkte frykt hos en del mennesker, og påvirke enkeltpersoners hverdag. På den annen side kan rovdyr representere naturopplevelse og glede for andre deler av befolkningen. Å kunne oppleve natur der det også er rovdyr, vil representere en verdi for mange. For de som opplever frykt/uro knyttet til rovvilt vil dette i hovedsak dreie seg om begrensninger i bruk av nærområde til skolevei og lek, men også begrensninger i bruk av utmarka i rekreasjons-sammenheng. Dette gjelder først og fremst frykt/uro knyttet til forekomst av ulv og bjørn. Erfaringer har vist at

disse artene, spesielt de som forårsaker skader på beitedyr eller opptrer i nærheten av bebyggelse over tid, kan skape usikkerhet og frykt hos de som bor i området.

Rovdyr i beiteområdene medfører en psykisk belastning for dyreeiere. Dette vil variere mye fra person til person, og ut fra skadeomfang og varighet på skadesituasjonen. For dyreeiere som opplever vedvarende rovviltbelastning over lang tid, vil det være en risiko for at de velger å slutte med sau, eller det kan være vanskelig å få etterkommere til å ta over driften.

8.2 Jaktinteresser

Jakt og friluftsliv står sterkt i Hedmark, og det er uttrykt bekymring blant en del grunneiere, jaktrettshavere og jegere at de store rovdyr påvirker bruken av utmarka negativt.

For eiere av skog og annen utmarkseiendom utgjør jakt en del av inntektsgrunnlaget både i form av rettighetsbaserte inntekter (jaktutbytte, inntekter fra utleie, m.m) og inntekter fra tjenester knyttet til jaktutleie. Konfliktene knyttet til jaktutøvelse dreier seg i stor grad om mulighet for å kunne benytte løs hund under elgjakt og småviltjakt. Bruk av hund står sterkt i norske jakttradisjoner. Samtidig er også de fire store rovdirene attraktive arter å jakte på for mange, så det er stor interesse for både lisensfelling av ulv, bjørn og jerv, men også kvotejakt av gaupe.

Rendalen Renselskap forvalter en reinstamme innenfor et konsesjonsområde i Rendalen østfjell. Forvaltning av reinstammen skjer med ordinær jakt, og omfattes ikke som tamrein etter rovviltforskriften §2, pkt I, og heller ikke forskrift om erstatning for tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rovvilt, §3 pkt a. Renselskapet opplever også tap av rein til rovdyr innenfor sitt konsesjonsområde, noe som påvirker inntektsgrunnlaget til renselskapet.

TILTAK

- Økt innsats på informasjon og dialog med jakt- og friluftslivsinteressene i regionen.

8.3 Annen utmarksnæring

For det allmenne friluftslivet er det noen som uttrykker bekymring for å møte på store rovdyr når de er på tur, men samtidig så er det mange som synes at tilstedeværelse av store rovdyr gir en ekstra opplevelse til turområdet, og oppsøker det i den hensikt.

De store rovdirene er også attraktive for naturfotografer, og det er en viss interesse for å tilby åteplasser¹² hvor sjansen for å se et rovdyr er til stede.

Rovdyr kan også være med å bidra positivt i å utvikle områder med rovdyr som reiselivsdestinasjon som igjen

kan gi økt verdiskapning. Som et eksempel så har de i de svenske skoger blant annet tilbud om ulvesafari, bjørnetitting og fotoskjul for sjansen til å ta bilde av kongeørn.

Rovviltnemnda er positive til aktører som ønsker å etablere seg i dette markedet, og det er viktig at næringsapparatet til kommune og Innovasjon Norge bidrar til å legge til rette for seriøse aktører i dette markedet innenfor Stortingets rammer om den todelte målsetting.

¹² Føring som er gitt for slik aktivitet se åteforskriften; <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-12-17-1878>

9. Konfliktdepende tiltak

Konfliktdepende tiltak er i første rekke aktuelle å gjennomføre der det er faste forekomster av spesielt ulv, men også bjørn. Tiltak rettet mot barn og unge skal prioriteres.

Ved tildeling av midler til forsknings- og utviklingstiltak (FoU) skal det prioriteres tiltak som retter seg mot beitebrukere, jaktinteresser og allmennheten. De regionale midlene som rovviltnemnda disponerer må komme regionen til gode. Nasjonale prosjekt må fortrinnsvis løses gjennom tildeling av nasjonale midler.

Økt kunnskap er også et sentralt konfliktdepende tiltak. Det foreligger mye kunnskap om rovdyrbestandene og forvaltningen av rovdyr, og dette må gjøres tilgjengelig og formidles til både allmennheten og forvaltningen. Høgskolen i Innlandet, avdeling Evenstad, er sentrale i forskningen på flere av våre rovdyr, og er derfor viktige formidlere av den til enhver tid gjeldende kunnskapen om disse artene. Høgskolen er også et kompetansesenter på rovdyr i regionen, som er viktige bidragsytere til kunnskapsbasert forvaltning av våre rovdyrarter.

Det er nå etablert Besøkssenter rovdyr på Koppang i Østerdalen som skal jobbe med formidling om de fire store rovdyra til barnehager, skoler og andre grupper som er interessert. De skal også holde ulike arrangementer, som foredrag og seminarer, med temaer som omhandler natur, rovdyr og økosystemer. Nemnda vil bidra til å styrke arbeidet med

Besøkssenter rovvilt i Østerdalen, og ønsker tett dialog.

Rovviltnemnda ser verdien av økt dialog som et konfliktdepende tiltak. Rovviltnemnda ønsker å bidra til å skape arenaer for dialog.

Det har i flere år blitt gitt FKT- midler til tiltak som retter seg mot barn og unge. Dette er viktig å videreføre for å sikre at også fremtidige generasjoner får kunnskap om rovdyrbestandene, noe som både vil bidra til å motvirke frykt for artene, men også sikre at bruken av utmarksressursene blir kunnskapsbasert.

TILTAK

- Videreføre arbeidet med økt kunnskap om rovdyr rettet mot barn og unge.
- Bidra til økt formidling av kunnskap om rovdyrbestandene og rovdyrforvaltningen til allmennheten.
- Skape arenaer for dialog på tvers av interessene i rovdyrkonflikten.
- Dialog med FoU- miljøene om aktuelle prosjekter som er relevante for rovdyrforvaltningen i regionen.

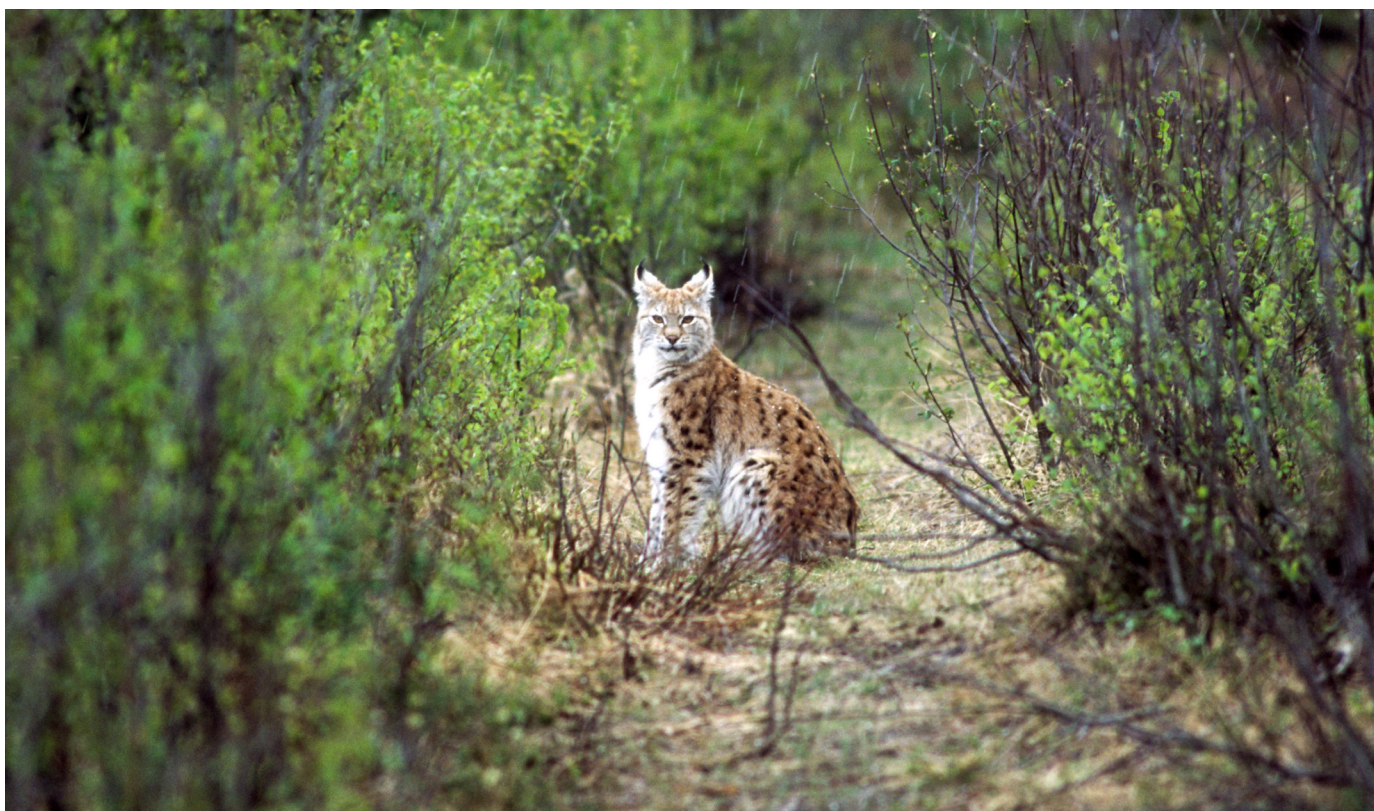

Foto: Rune Bjørnstad

10. Samordning av virkemidler

Forvaltningsplanen skal også gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk for å styrke næringen og reduserte tap og konflikter. Dette er nedfelt i rovviltforskriften. En langsiktig, samordnet og målrettet strategi for tilpasninger innenfor regionen skal gradvis gi lavere tap og konflikter grunnet rovvilt.

For det er mye konflikt, og mange får hverdagen påvirket av rovvilt. Derfor er det viktig at det er god dialog mellom relevante aktører. Både nemnda og Statsforvalteren bør bestrebe seg på å skape gode arenaer for dialog.

Det er et mål å øke utnyttningen av utmarksbeiteressursene i norsk husdyrproduksjon. Ulike økonomiske ordninger som stimulerer til økt beitebruk er viktig for å oppnå et tilfredsstillende driftsøkonomisk resultat og levedyktig næringsdrift. På samme måte er tilskudd til forebyggende tiltak og erstatning p.g.a. rovvilt i områder med tap og stor risiko for tap av beitedyr tilsvarende viktig. Landbrukspolitiske og miljøpolitiske støtteordninger må ses i sammenheng, med sikte på måloppnåelse både for bevaring av natur- og kulturlandskapskvaliteter, herunder rovvilt, og husdyrproduksjon basert på utmarksbeite.

Ved prioritering mellom tiltak og tildeling av midler er det viktig å ta hensyn til den geografiske differensieringen som forvaltningsplan for rovvilt legger opp til, og slik bidra til kostnadseffektive løsninger tilpasset de overordnede rammene.

God organisering mellom dyreeiere som benytter utmarksbeiter fremmer en effektiv utnyttning av beiteressursene, og reduserer kostnadene ved infrastruktur og tilsyn. Godt

organisert beitebruk er i seg selv tapsreducerende og legger til rette for best mulig bruk av innsatte midler. Ordningen med Organisert beitebruk (OBB) bør derfor opprettholdes, utvikles og stimulere til økt oppslutning. Nemnda anbefaler også at det utarbeides beredskapsplaner knyttet til potensielle rovviltsituasjoner i de enkelte beitelagene.

Nemnda ønsker å fremheve spesielt disse ordningene hvor det bør være dialog og samarbeid for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk:

- Regionale miljøtilskudd i jordbruket (RMP)
- Tilskudd til tiltak i beiteområder
- Regionale tilretteleggingsmidler i landbruket
- Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)

Det er også nødvendig med god dialog med relevante forvaltningsaktører for å samordne virkemiddelbruken mot reindriftsnæringen og for å opprettholde næring og kultur. Reindriftsloven og reindriftsavtalen er de viktigste reindriftspolitiske virkemidlene, og det blir satt av midler for å kunne gi tilskudd over reindriftsavtalen.

Foto: Ingo M.F. Danielsen

Foto: Statsforvalteren Innlandet

Rovviltnemnda mener

- Det må legges opp til fortsatt forebyggende skadefelling i prioriterte beiteområder, jf rovviltforliket punkt 2.2.19.
- Det bør være stående fellingstillatelser i prioriterte beiteområder.
- Løs på drevet halsende hund bør tillates på lisensfelling.
- Det må legges større innsats i å ta ut ulv som etablerer seg utenfor forvaltningsområdet for ulv før skader inntreffer.
- Genetisk verdifulle individer av ulv bør radiomerkes.
- Rovviltnemnda mener det er behov for at lokal kunnskap og ressurser kan bidra med å ta ut resterende kvote etter endt lisensfelling, jf rovviltforlikets punkt om effektivisering.
- Det må søkes å få til en størst mulig buffersone mellom forvaltningsområde for ulv og samiske reinbeiteområder.
- Signalisere økt innsats i kartlegging og estimering av kongeørnbestanden nasjonalt, og det må bli enklere å få skadefellingstillatelse på ørn som gjør skade på sau og tamrein.
- Tilskuddssatser må reguleres etter prisstigning.

ROVVILTNEMNDEN I REGION 5 Hedmark

Dato 19.12.2022

Rovviltnemnda i region 5 – vedtak om forvaltningsplan for rovvilt og samfunn i region 5 Hedmark

Rovviltnemnda i region 5 gjorde den 19. desember 2022 følgende vedtak:

Vedtak

Rovviltnemnda i region 5 vedtar forvaltningsplan for rovvilt og samfunn i region 5 – Hedmark.

Den nye forvaltningsplanen publiseres på nemndas hjemmeside. Faglig uttale fra Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet, protokoller fra konsultasjoner med Sametinget samt rovviltnemndas vedtak av planen av 19.12.2022 skal ligge som vedlegg til planen.

Protokolltilførsel til sak 11/22

Miljødirektoratet bemerker i sin høringsuttalelse til forvaltningsplanen at "Ulvesonen overlapper fullstendig med den blå sonen i forvaltningsplanen til region 5, som tilsier at alle de 4 store rovdypene gis anledning til å få avkom i dette området."

Vurderingen til Miljødirektoratet er ikke i samsvar med Stortingets vedtatte ulvesone. Det vil heller ikke være i samsvar med Stortingets rovviltforlik om å sikre sør-samisk reindrift hvis ulv kan få avkom utenfor ulvesona tett opp til sør-samiske tamrein-områder.

Ulvesona er bestemt av Stortinget og skal forvaltes deretter.

Stein Tronsmoen
leder av rovviltnemnda region 5
(sign)

Postadresse:
Rovviltnemnda i region 5
c/o Fylkesmannen i Innlandet
Postboks 987
2604 Lillehammer

Leder for rovviltnemnda i region 5:
Stein Tronsmoen

Saksbehandler:
Silje Bøe
Tlf. 62 55 12 08

Roviltnemnda i region 5
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Trondheim, 28.06.2022

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/14901

Saksbehandler:
Kjell Vidar Seljevoll

Revidert forvaltningsplan for rovvilt i region 5 - Miljødirektoratets uttalelse

Roviltnemnda i region 5 har revidert sin forvaltningsplan for rovvilt i region 5, og oversendt utkast til ny plan til Miljødirektoratet for uttalelse. I det følgende gir direktoratet sin uttalelse til planen. Våre viktigste innspill er at forvaltningsplanen bør justeres slik at den bidra til å sikre en sammenhengende jervsone i Sør-Norge og at forvaltningsområde for gaupe bør defineres mer entydig i planen.

Vi viser til oversendelse av utkast til forvaltningsplan for rovviltregion 5 for faglig gjennomgang datert 25. mars 2022. Den nå gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i region 5 ble fastsatt av rovviltnemnda 10. januar 2014, og vi ser at det kan være på tide med en revisjon.

Generelt

Miljødirektoratet viser til rovviltforskriften (forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt) om rovviltnemndenes rolle i rovviltforvaltningen. Det er rovviltnemndene som har hovedansvar for forvaltningen av rovviltartene innen sin region. Rovviltnemnda skal gjennomføre vedtatt nasjonal rovviltpolitikk, og har blant annet ansvar for å utarbeide en regional forvaltningsplan for rovvilt gjeldende for sin region. Rovviltnemnda i region 5 har nå revidert sin forvaltningsplan, og den har vært på høring til aktuelle kommuner og organisasjoner.

Forvaltningsplanen skal bygge på de nasjonale bestandsmålene for de enkelte rovviltartene i regionen. I planen skal rovviltnemnda vektlegge en langsiktig, geografisk differensiering som innebærer et best mulig skille mellom beitedyr og faste forekomster av rovvilt, basert på en avveining av de kryssende hensyn som skal tas, jf. rovviltforskriften § 6 første ledd. Nemnda skal innenfor rammene av det nasjonale regelverket utarbeide retningslinjer og prioriteringer for bruk av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak, samt gi anbefalinger om bruk av landbrukspolitiske- og reindriftspolitiske virkemidler.

I henhold til rovviltforskriften § 6 er vår rolle blant annet å vurdere om planutkastet er i samsvar med nasjonal politikk på rovviltområdet. Nemnda godkjenner selv sin egen plan, men direktoratets uttalelse skal følge protokollen fra møtet der planen godkjennes, samt legges ut sammen med forvaltningsplanen på rovviltnemndas nettsider.

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 73 58 05 00
E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljodirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391
Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo
Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

Miljødirektoratets merknader

Rovviltnemnda er et statlig viltorgan som skal følge gjeldende politikk og bestemmelser i rovviltforskriften og nasjonale retningslinjer på rovviltområdet. Til dette arbeidet er forvaltningsplanen et viktig verktøy for både forvaltningen og andre aktører som er berørt av rovvilt, og det er derfor viktig at planen er oversiktlig og forståelig. Miljødirektoratet mener det er gjort et godt arbeid med revisjonen av forvaltningsplanen for region 5. Det nye planutkastet er gjort vesentlig kortere enn tidligere plan, og det er lagt inn henvisninger til nettsider for å kunne finne mer og oppdatert informasjon. Dette er et godt grep.

Utkastet er godt strukturert og leservennlig. Men i kapittel 11 gis det uttrykk for noen av rovviltnemndas meninger, som helt eller delvis går på tvers av de gjeldende føringene for rovviltforvaltningen. Dette ligger utenfor formålet med en forvaltningsplan og skaper unødig uklarhet for forvaltningen og aktører som er berørt. Etter vår vurdering bør nemnda melde slike ønsker om endringer av rammene for forvaltningen, til Klima- og miljødepartementet som har det overordnede forvaltningsansvaret, på annet vis enn ved å ha et slikt kapittel i forvaltningsplan. Siden kan med fordel erstattes med en oversikt over forvaltningsaktørene.

Forvaltningsplanens kartdel, side 5

Forvaltningsplanen deler regionen inn i grønn og blå sone, i tillegg er det en egen avgrensning av forvaltningsområdet for ynglende ulv/ulvesonen. Inndelingen i store sammenhengende områder med flere arter i samme område er bra, ettersom alle de store rovdyrene vil benytte store areal.

Ulvesonen er fastsatt av Stortinget og direktoratet legger til grunn at den prioriteringen som er gjort av Stortinget for ulv, ligger fast. Ulvesonen overlapper fullstendig med den blå sonen i forvaltningsplanen til region 5, som tilsier at alle de fire store rovdyrene gis anledning til å få avkom i dette området.

Den blå sonen strekker seg noe lenger nord enn ulvesonen, øst for Glomma. Slik vi forstår planen er den blå sonen definerende for forvaltningsområdene for bjørn og jerv. Men det fremstår som noe uklart hvordan forvaltningsområdet for gaupe, skal anses definert. Vi vil anbefale at planen er tydeligere i defineringen av forvaltningsområdet for gaupe.

Den blå sonen i planen er blitt betydelig redusert ved denne revisjonen av forvaltningsplanen. Dette medfører at arealene som er prioritert for jerv og bjørn reduseres, sett opp mot tidligere plan. Endringene av sonene kan gi et tydeligere skille mellom viktige beiteområder og områdene som er prioritert for jerv og bjørn i region 5. For jerv medfører endringen at "korridoren" som har bidratt til å binde sammen forvaltningsområdene for jerv i Sør-Norge (region 3, 6 og 5) nå planlegges tatt vekk. Og videre at forvaltningsområdene som er avsatt for jerv i region 3 og deler av region 6 (Møre og Romsdal) framstår som en egen "forvaltningsområde øy", uten noen direkte forbindelse til den større østlige bestanden av jerv. Vi vil fraråde en slik endring.

Vi mener det er overordnede hensyn, som tilsier at det bør opprettholdes en forbindelse/korridor mellom jerveområdene i Oppland/Møre og Romsdal og den større østlige bestanden av jerv. Ansvar for en slik forbindelse må bæres av nemndene i region 3, 5 og 6 i fellesskap. Men i praksis er det forvaltningsplandokumentene i region 5 og/eller region 6, som må sikre at den sørvestnorske bestanden opprettholder en forbindelse østover.

I det følgende har vi noen konkrete merknader til tekstlig innhold i planen, som vi anbefaler at blir justert.

Definisjon av Region 5

Region 5 er i rovviltforskriften § 4 e definert slik;

Region 5 – Alvdal, Eidskog, Elverum, Engerdal, Folldal, Grue, Hamar, Kongsvinger, Løten, Nord-Odal, Os, Rendalen, Ringsaker, Stange, Stor-Elvdal, Sør-Odal, Tolga, Trysil, Tynset, Våler (Innlandet), Åmot og Åsnes kommuner.

Vi vil anbefale at denne definisjonen blir gjengitt innledningsvis i planen.

Betinget skadefelling

Under kap 5.2, fjerde avsnitt andre setning står det;

Kommunen får ansvar for å iverksette fellingsforsøket, og må i den forbindelse ha oppnevnt kommunale skadefellingslag i forkant av beitesesongen (vår understrekning).

Plandokumentet går litt lenger i å pålegge kommunen ansvar for oppnevning av skadefellingslag enn gjeldende regelverk. Kommunene *kan* opprette kommunale eller interkommunale skadefellingslag. Vi vil derfor anbefale at nemnda i forvaltningsplanen benytter ord som *bør/kan* i plassen for *må* i den over siterte setningen.

Inngjerding med rovviltavvisende gjerder, side 14

Under kap 7.2, underoverskrift Inngjerding med rovviltavvisende gjerder står det;

"Sats for oppsetting av nytt gjerde fastsettes av Miljødirektoratet"

Nasjonale satser finnes for tidlig nedsanking og hjemmebeite jf. forskrift om tilskudd til forebyggende til tak mot rovviltskade og konfliktdempende tiltak § 10. Men det er ikke fastsatte satser for oppsett av rovviltavvisende gjerder. Miljødirektoratet fastsetter standarden for rovviltavvisende gjerde, <https://lovdata.no/static/SF/sf-20120622-0652-01-02.pdf?timestamp=1649201444984> Den omhandler utformingen av gjerdet.

Vi anbefaler at setningen fjernes.

Annen utmarksnæring, side 16

Samtidig med at en omtaler åteplasser for fotografering av rovdyr som en mulig næring, kan det med fordel henvises til de føringer som er gitt for slik aktivitet i den etablerte åteforskriften (Forskrift om utlegging av åte for vilt).

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-12-17-1878?q=%C3%A5teforskriften>

Konklusjon

Vi mener arbeidet som er gjort i denne revisjonen med forvaltningsplanen jevnt over er godt og velfundert. Våre viktigste innspill er at forvaltningsplanen bør justeres slik at den bidra til å sikre en sammenhengende jervsone i Sør-Norge og at forvaltningsområde for gaupe bør defineres mer entydig i planen.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
LANDBRUKSDIREKTORATET	Postboks 1450 Vika	0116	OSLO
STATSFORVALTEREN I INNLANDET	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL

Statsforvalteren i Innlandet
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Vår dato: 21.06.2022
Vår referanse: 21/71842 - 3
Deres dato: 25.03.2022
Deres referanse:

Landbruksdirektoratets vurderinger knyttet til forvaltningsplanen for rovvilt i region 5

Rovviltnemnda i region 5 har revidert sin forvaltningsplan for rovvilt, og oversendt utkast til ny plan til Landbruksdirektoratet for uttalelse. Planen redegjør for strategier og prioriteringer i rovviltprioriterte og beiteprioriterte områder på en oversiktlig måte. Det mangler kartfesting og beskrivelse av forvaltningsområdet for gaupe.

Bakgrunn

Rovviltnemndas ansvar og oppgaver er beskrevet i forskrift om forvaltning av rovvilt, og utarbeidelse av regional forvaltningsplan for rovvilt er en av oppgavene. Forvaltningsplanen revideres normalt etter behov og minst en gang per valgperiode. Gjeldende forvaltningsplan ble revidert og vedtatt i 2014.

Revidert forvaltningsplan innebærer endring av forvaltningsområdet for bjørn og jerv. Planen har vært på bred høring, og endelig utkast ble fremmet av rovviltnemnda i mars 2022.

I forskrift om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 6 står følgende om Landbruksdirektoratets oppgave: «Landbruksdirektoratet skal gjennom sin uttalelse bidra med kunnskap om forvaltning av sau og tamrein, hvordan den geografiske differensierte forvaltningen best kan ivaretas og hvordan landbrukets virkemidler eventuelt kan benyttes for å redusere tapene av sau og tamrein til rovvilt i de rovviltprioriterte områdene».

Landbruksdirektoratets merknader

Kapittel 3 Forvaltningsplanens kartdel

I region 5 ligger ulvesonen fast jf. Stortingsmelding 21 (2015-2016) Ulv i Norsk Natur. For bjørn, gaupe og jerv fastsettes forvaltningsområde av rovviltnemnda i forvaltningsplan. I teksten til blå sone (rovviltprioritert) står det at blå sone utenfor ulvesonen gjelder for jerv og bjørn. Gaupe er ikke omtalt i teksten for blå sone, gaupe er derimot omtalt under teksten i grønn sone (beiteprioritert) ved at yngling av gaupe vil forekomme. Gaupe ligger

Landbruksdirektoratet
Org.nr: NO 981 544 315 MVA
www.landbruksdirektoratet.no
postmottak@landbruksdirektoratet.no

Postadresse
Postboks 1450 Vik
0116 Oslo, Norway
Telefon: +47 78 60 60 00

Besøksadresse
Stortingsgt. 28, 0161 Oslo
Løkkeveien 111-0301, 9510 Alta
Skolegata 22, 7713 Steinkjer

pr nå under bestandsmålet, og bestanden er relativt lett å regulere ved jakt. Det er i de senere år dokumentert lite tap til gaupe. Med hensyn til målet om geografisk differensiert forvaltning og den todelte målsetningen i rovviltpolitikken bør forvaltningsområdet for gaupe defineres og kartfestes på samme måte som for ulv, jerv og bjørn i forvaltningsplanen for region 5.

Grønn sone (beiteprioritert område) er utvidet både nord (Stor-Elvdal, Rendalen og Engerdal) og i sør i (Grue, Kongsvinger og Sør-Odal). Bestandsmål for både bjørn og jerv er oppnådd for forvaltningsområdet. Større beiteprioritert område vil kunne gi økt forutsigbarhet og mindre tap i områder som tidligere har vært rovviltprioritert. Mer om soneendringen i kommentarene til kapittel 5-7.

Rovviltavvisende utmarksgjerder er omtalt under blå sone. De skal, som planen sier, forvaltes som prioritert beiteområde. Gjerdene er delvis små og vanskelig å kartfeste. Det kunne likevel vært nyttig å få gjerdene beskrevet eller kartfestet disse områdene i planen. Gjerne med en beskrivelse av antall sau i rovviltavvisende gjerder innenfor rovviltprioritert område i kapittel 6 Utmarksbeite.

Kapittel 4 Om de ulike artene av rovvilt i region 5

Kalvingsområdene til Svahken sijte ligger nært forvaltningsområdet for bjørn (og jerv) i regionen. Stortingsforliket fra 2011, «Rovviltsforliket», slår fast at det ikke skal være rovvilt som representerer et skadepotensial i kalvingsområder for tamrein. I kapittel 4.3 om bjørn står det at områder med forekomst av binner overlapper i noen grad beiteområder for sør-samisk reindrift. Om det her menes overlapp av binner fra Sverige, alternativt streif fra forvaltningsområdet i region 5, bør dette presiseres.

Kapittel 6 Utmarksbeite i regionen

Planen viser til oppdatert informasjon om utvikling i dyretall og tapstall i NIBIOs kartløsning Kilden. En noe enklere framstilling i tabellform er å finne i NIBIOs innsynsløsning på beitestatistikk (beitestatistikk.nibio.no). Regionen har god oppslutning i organisert beitebruk (OBB), og det presiseres av det er tall fra OBB som presenteres. I beitestatistikken i NIBIOs nettsider finnes det i tillegg fylkesvis oversikt over tilslutningsprosent til OBB, også antall sau det er søkt produksjonstilskudd for. Kartene i kapitlet viser omfanget av beitebruk i regionen på en god måte. I tekst er det etter vår vurdering viktigere å beskrive utnyttning av utmarksbeite pr i dag på en utfyllende måte, enn å vise til hendelser langt tilbake i tid.

Planen sier at bestandsmålene kan nås innenfor ny avgrensning. Her bør imidlertid også omfang og mulighet for utnyttelse av utmarksbeite i de nye beiteprioriterte områdene beskrives.

Beskrivelsen av sør-samisk tamreindrift er lite utfyllende. I tillegg til tallfesting av reintall i Svahken sijte bør det samme oppgis for Fæmund sijte. Kartet oppleves som lite beskrivende for driften, og bør som et minimum i alle fall inneholde navn, tydelig avgrensning av sijte og kalvingsområde (selv om det ligger i beiteprioritert område).

Kapittel 10 Samordning av virkemidler

I dette kapitlet oppfordres det til dialog og samordnet virkemiddelbruk med de landbrukspolitiske virkemidlene RMP, tilskudd til tiltak i beiteområder, regionale tilretteleggingstiltak i landbruket og SMIL. En god samhandling i bruk av virkemidler med hensyn til beitenæringens utfordringer og tilpasninger til rovviltforvaltning er positivt.

Landbruksdirektoratet presiserer at det primært er miljøvirkemidler og forebyggende og konfliktdempende midler (FKT-midler) som skal benyttes til tiltak knyttet til forekomst og tap til fredet rovvilt.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Aud-Ingrid Krefting
seksjonssjef

Julie Vesterhus
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Mottakere:

Statsforvalteren i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
------------------------------	--------------	------	-------------

Kopi til:

Miljødirektoratet	Pb 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
-------------------	-----------------	------	-----------

Protokoll.

Konsultasjon mellom Sametinget og Statsforvalteren i Innlandet om forvaltningsplan for rovvilt i region 5.

Tid, sted:

14. mars 2022 kl. 12.00-12.40, digitalt (Teams)

Til stede:

Fra Sametinget: Næringsseksjonen v/ Ole Anders Turi og Jørn Gunnar Olsen

Fra rovviltnemnda: Stein Tronsmoen, Kjerstin Lundgård, Rune Øygarden, Jon Anders Mortensson, Mari Gjestvang

Fra sekretariatet (Statsforvalteren i Innlandet): Thomas Olstad, Therese Ruud, Silje Bøe

Hovedpunkter

- Orientering om prosessen etter høring v/ nemndsleder og sekretariat
 - o Nemnda har gjennomgått innkomne høringsinnspill. Planen er noe justert.
 - o Planen skal opp i nemndsmøte den 16. mars, deretter sendes til faglig gjennomgang hos Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet.
 - o Nemnda gjør eventuelle endringer etter faglig gjennomgang før planen vedtas. Mål om at nemnda gjør et endelig vedtak av planen før sommeren.
- Gjennomgang av hovedpunkter fra Sametingets høringsuttale v/ Sametinget
 - o Sametinget uttrykker at de er fornøyde med dialogen så langt, og at det er positivt med informasjonsdeling. Sametinget har fått tilsendt alle innkomne høringsinnspill før de sendte inn sin høringsuttale.
 - o Punktene i den skriftlige høringsuttalen er dekkende, det er ikke nye momenter per nå. Sametinget støtter også høringsinnspillene til reinbeitedistriktene.
- Veien videre
 - o Etter ønske fra Sametinget blir det gjennomført ny konsultasjon etter at forvaltningsplanen er gjennomgått faglig av Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet, og før nemnda vedtar planen.

Protokoll – Konsultasjon mellom Rovviltnemnda i region 5 og Sametinget om forvaltningsplan for rovvilt i region 5

Tid, sted:

6. desember 2022 kl. 9.00-9.30, digitalt via Teams

Til stede:

Fra Sametinget: Jørn Gunnar Olsen, Per Oskar Andersen

Fra rovviltnemnda i region 5: Stein Tronsmoen (leder), Jon Anders Mortensson, Rune Øygarden

Fra sekretariatet (Statsforvalteren i Innlandet): Therese Ruud, Silje Bøe

Gjennomgang fra Sametinget

Sametinget gjennomgikk posisjonsnotat, behandlet i Sametinget den 29.11.2022. Posisjonsnotatet dannet grunnlaget for Sametingets posisjon i konsultasjonen. Notatet var tilsendt nemnda i forkant av møtet.

Forvaltning av bjørn

Sametinget har påpekt at det burde komme tydeligere frem hvordan tilstedeværelse av bjørn skal forvaltes i regionen. Nemnda har ved gjennomgang av planen etter høring og første gangs konsultasjon med Sametinget fjernet setningen «Områdene med forekomst av binner overlapper i noen grad med beiteområder for sør-samisk tamrein». Dette er Sametinget fornøyd med, og har ingen flere merknader knyttet til forvaltning av bjørn.

Soneinndeling

Sametinget mener at blå sone/rovviltprioritert sone for jerv og bjørn bør innskrenkes ytterligere, til å sammenfalle med ulvesonen. Sametinget har ingen merknader til forvaltningsområde for gaupe. Nemnda har ikke endret soneavgrensning i planen.

Presisering av ulvesonen

Sametinget ønsker å understreke at ulvesonen er fastsatt av Stortinget, og at det ikke skal være ynglende ulv utenfor ulvesonen. Rovviltnemnda kan ikke utvide ulvesonen.

Gjennomgang fra Rovviltnemnda

Rovviltnemnda gjennomgikk momentene fra de faglige uttalelsene til Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet i arbeidsmøte den 1. september 2022. Sametinget hadde fått tilsendt de faglige uttalelsene fra direktoratene samt nemndas reviderte planutkast. Nemndsleder ga følgende tilbakemeldinger på Sametingets posisjonsnotat.

Forvaltning av bjørn

Setningen «Områdene med forekomst av binner overlapper i noen grad med beiteområder for sør-samisk tamrein» er tatt bort.

Presisering av soneinndeling

Nemnda har presisert de rovviltprioriterte sonene tydeligere. Det er nå definert forvaltningsområde for gaupe, forvaltningsområde for jerv og bjørn, samt forvaltningsområde for ynglende ulv (med henvisning til avgrensning av ulvesonen i rovviltforskriften).

Soneinndeling

Blå sone var i det første høringsutkastet redusert i forhold til tidligere forvaltningsplan, etter en bred høringsrunde, og grundige vurderinger i nemnda. Det er ikke gjort ytterligere reduksjoner i blå sone i revidert utkast. Nemnda kommer ikke til å gjøre ytterligere endringer i soneinndelingen før endelig vedtak av forvaltningsplanen.

Presisering av ulvesonen

Det er gjort grep i det nyeste utkastet til forvaltningsplan for å unngå eventuelle misforståelser, og det presiseres tydelig avgrensning av ulvesonen med henvisning til lovtekst.

Rovviltnemnda er enig med Sametinget at ulvesonen er vedtatt, og at nemnda ikke har til hensikt å utvide ulvesonen ut over det som er vedtatt i Stortinget. Dersom nemnda finner at det er behov for ytterligere presiseringer, vil dette gjøres i protokoll fra neste nemndsmøte.

Oppsummering

Protokoll fra konsultasjonene (den 14. mars og den 6. desember), samt Sametingets høringsuttalelse og posisjonsnotat legges ved forvaltningsplanen når den vedtas av rovviltnemnda.

Poastačujuhuse/adresse Tel: 78 47 40 00
 Poastaboksa/postboks 3 Org.nr: 974 760 347
 9735 Kárášjohka/Karasjok [váldde oktavuoda/ta kontakt](#)
 Áššemeannudeadji Jørn Gunnar Olsen
 saksbehandler
 Tel: +47 78 48 42 72

Rovviltnemda i region 5
 c/o Statsforvalteren i Innlandet
 Postboks 987
 2604 LILLEHAMMER

ÁŠŠI/SAK
 21/1984 - 18

MIN ČUJ./VÅR REF.
 22/37419

DIN ČUJ./DERES REF.

BEAIVI/DATO
 29.11.2022

Posisjonsnotat. Konsultasjon om forvaltningsplan for rovvilt i region 5 Hedmark.

Sametinget viser til vår høringsuttalelse datert 08.02.2022, konsultasjonsmøte den 14.03.2022, mottatt revidert forvaltningsplan og uttalelser fra Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet.

I høringsuttalelsen hadde Sametinget i hovedsak følgende merknader til forvaltningsplanen.

I sammenheng med forvaltning av bjørn påpekte Sametinget at tilstedeværelse av bjørn i områder der det drives sør-samisk reindrift medfører en betydelig fare for tap av reinsdyr i disse områdene. Sametinget mente videre at det må komme tydeligere frem i forvaltningsplanen hvordan tilstedeværelse av bjørn skal forvaltes i regionen.

Landbruksdirektoratet har i sin uttalelse også omtalt bjørn og bemerket at i kapittel 4.3 om bjørn står det at områder med forekomst av binner overlapper i noen grad beiteområder for sør-samisk reindrift. De skriver videre at om det her menes overlapp av binner fra Sverige, alternativt streif fra forvaltningsområdet i region 5, bør dette presiseres.

I den reviderte forvaltningsplanen er nå setningen «Områdene med forekomst av binner overlapper i noen grad med beiteområder for sør-samisk tamrein» fjernet. Sametinget er fornøyd med at Rovviltnemda nå har fjernet denne formuleringen og Sametinget har ikke ytterligere merknader til forvaltning av bjørn.

I forbindelse med inndeling av soner mente Sametinget at blå sone bør innskrenkes, noe som vil føre til en større avstand mellom rovdyprioritert sone og beiteområder for sør-samisk reindrift.

Både Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet savner en tydeliggjøring av forvaltningsområdet for gaupe. Rovviltnemda har nå definert hele regionen som forvaltningsområde for gaupe. Blå sone, som først var definert som forvaltningsområde for rovdyr, er nå omdefinert til forvaltningsområde for jerv og bjørn. Grensene er ikke forandret, som betyr at blå sone, som Sametinget mente bør innskrenkes, fortsatt består med de samme grensene. Det som er endret er at denne sonen nå gjelder for jerv og bjørn, og at hele regionen er blitt forvaltningsområde for gaupe.

Sametinget har ingen merknader til at hele regionen er definert som forvaltningsområde for gaupe, men mener fortsatt at blå sone, nå sone for jerv og bjørn, bør innskrenkes slik at den ikke strekker seg nordover utover ulvesonen men i stedet sammenfaller med ulvesonen. Dette vil føre til at forvaltningen får en felles sone for jerv, bjørn og ulv å forholde seg til og at dette vil føre til større avstand mellom denne sonen og beiteområder for sør-samisk reindrift.

Miljødirektoratet har blant annet følgende merknad til forvaltningsplanens kartdel, side 5. «Ulvesonen er fastsatt av Stortinget og direktoratet legger til grunn at den prioriteringen som er gjort av Stortinget for ulv, ligger fast. Ulvesonen overlapper fullstendig med den blå sonen i forvaltningsplanen til region 5, som tilsier at alle de fire store rovdypene gis anledning til å få avkom i dette området».

Sametinget understreker at ulvesonen er fastsatt av Stortinget og rovviltnemda gis ikke anledning til å åpne for avkom av ulv utenfor ulvesonen.

Dearvvuodaiguin/Med hilsen

Jørn Gunnar Olsen
seniorráðdeaddi/seniorrådgiver

*Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga./
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*

Reivve vuostáiváldi / Hovedmottaker:
Rovviltnemda i region 5 c/o Statsforvalteren i 2604 LILLEHAMMER
Innlandet

Poastačujuhuse/adresse	Tel: 78 47 40 00
Poastaboksa/postboks 3	Org.nr: 974 760 347
9735 Kárášjohka/Karasjok	váldde oktavuoda/ta kontakt
Áššemeannudeadji	Jørn Gunnar Olsen
saksbehandler	
Tel:	+47 78 48 42 72

Rovviltnemda i region 5
c/o Statsforvalteren i Innlandet
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

ÁŠŠI/SAK
21/1984 - 9

MIN ČUJ./VÅR REF.
22/2776

DIN ČUJ./DERES REF.

BEAIVI/DATO
08.02.2022

Vedr. offentlig høring av ny forvaltningsplan for rovvilt i region 5.

Vi viser til deres brev av 25.11.2021 vedr. offentlig høring av ny forvaltningsplan for rovvilt i region 5.

Viser videre til deres epost av 27.01.2022 der Sametinget gis utsatt frist til 09.02.2022 med å avgi høringsuttalelse.

Statsforvalteren har mottatt mange innspill i høringsrunden og sekretariatet vil gjøre en vurdering og komme med eventuelle endringsforslag. Sametinget ber om at det gjennomføres konsultasjoner når sekretariatet har gjort denne vurderingen.

Sametinget har følgende merknader til innholdet i høringsutkastet av forvaltningsplanen.

Sametinget er fornøyd med at Forvaltningsplanen skal bidra til å ivareta sør-samisk kultur, næring og samfunnsinteresser og at et av målene er å bidra til minst mulig tap av husdyr og tamrein til rovvilt.

Sametinget er enige i at det innenfor det samiske tamreinområdet finnes få andre tilfredsstillende løsninger enn skadefelling for å redusere tap i en akutt situasjon.

Under pkt. 4.3 bjørn fremgår det at områder med forekomst av binner overlapper i noen grad med beiteområder for sør-samisk tamrein. Tilstedeværelse av bjørn i områder der det drives sør-samisk reindrift medfører en betydelig fare for tap av reinsdyr i disse områdene. Sametinget mener derfor at det ikke skal forekomme bjørn i områder der det drives sør-samisk reindrift.

Videre fremgår det i pkt. 4.3 at beiteområder for småfe og tamrein i grønn sone prioriteres for lisensfelling. Avhengig av bestandssituasjonen vil det være aktuelt å iverksette tiltak for å unngå at det felles binner, og andre tapsreduserende tiltak må vurderes først. Denne formuleringen synes å være uklar i forhold til formuleringen i pkt. 7.3 som sier at det innenfor det samiske tamreinområdet finnes få andre tilfredsstillende løsninger enn skadefelling for å redusere tap i en akutt situasjon. Sametinget mener det må komme tydeligere frem i forvaltningsplanen hvordan tilstedeværelse av bjørn skal forvaltes i regionen.

Sametinget viser også til rovviltforliket, pkt. 2.2.19, som sier at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensial i kalvingsområde for tamrein.

Når det gjelder inndeling av soner mener Sametinget at blå sone bør innskrenkes slik at denne sonen ikke strekker seg nordover utover ulvesonen men i stedet sammenfaller med ulvesonen. Dette vil føre til at forvaltningen og beitenæringene får en felles rovviltssone å forholde seg til noe som vil skape mer klarhet og forutsigbarhet. Dette vil også føre til større avstand mellom rovdyrprioritert sone og beiteområder for sør-samisk reindrift. Med større avstand blir det forhåpentligvis mindre mulighet for at det kommer inn rovvilt i disse beiteområdene og dermed også redusert tap til rovvilt. Dette vil også være et viktig tiltak for å sikre at Norge oppfyller de folkerettslige forpliktelsene til vern av samisk kultur.

Sametinget anbefaler at innspillene til Svahken sijte, datert 18.01.2022 og Fæmunden sijte, datert 17.01.2022, tas med i forvaltningsplanen.

Dearvvuođaiguin/Med hilsen

Ole-Anders Turi
konst. fágajodiheaddji/konst. fagleder

Jørn Gunnar Olsen
seniorráðđeaddi/seniorrådgiver

*Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga./
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*

Reivve vuostáiváldi / Hovedmottaker:

Rovviltnemda i region 5	c/o Statsforvalteren i Innlandet	2604	LILLEHAMMER
-------------------------	-------------------------------------	------	-------------

Aktuelle nettsider med informasjon om rovvilt

Klima- og miljødepartementet

www.regjeringen.no

Miljødirektoratet om forvaltning av rovvilt

www.miljodirektoratet.no

Rovdata om bestandsstatus og registreringer av rovvilt

www.rovdata.no

Statens naturoppsyn

www.miljodirektoratet.no/om-oss/miljodirektoratets-organisasjon/statens-naturoppsyn

Norsk viltskadesenter om bl.a. forebyggende tiltak mot rovviltskader

www.viltskadesenter.no

Viser geografiske registreringer av observasjoner og skader etter rovdyr i Norge og Sverige

www.rovbase.no

NIBIOs hovedkartløsning

kilden.nibio.no

NIBIOs innsynsløsning på beitestestikk

beitestestikk.nibio.no

Rovviltnemnda i region 5

www.statsforvalteren.no/nb/innlandet/miljo-og-klima/rovvilt/rovviltnemnda-i-region-5

Statsforvalteren i Innlandet

www.statsforvalteren.no/innlandet